

Podklad pro aktualizaci střednědobého výhledu výdajů MŠMT na roky 2026 až 2028

Oblast vysokých škol

- **Příspěvek VVŠ**

V oblasti příspěvku vysokých škol se navrhuje navýšení výdajů o 6,0 mld. Kč v roce 2026, o 11,0 mld. Kč v roce 2027 a o 16,0 mld. Kč v roce 2028 oproti aktuálnímu SDV.

Tento požadavek navazuje na požadavky předložené v minulých letech a s ohledem na roli vysokoškolského vzdělávání pro společnost je třeba jej vnímat jako minimální požadavek, který s ohledem na vývoj rostoucích nákladů, umožňuje jen omezený rozvoj.

Uvedený návrh současně vychází ze skutečnosti, že vysoké školství v ČR se v letech 2026 a následujících bude muset vyrovnávat z řadou faktorů, které mohou zásadním způsobem ovlivnit vysokoškolské vzdělávání budoucích generací a v souvislosti s tím podmínky pro ekonomický rozvoj České republiky. Jde zejména o:

- Zvyšování kvality vzdělávací a ostatní tvůrčí činnosti v rámci Strategického záměru ministerstva pro oblast vysokých škol na období od roku 2021 (dále jen SZ) včetně strategického řízení vysokých škol v novém programovém období;
- Dopad demografického vývoje a žádoucího navyšování podílu absolventů VŠ v populaci do počtů studentů na VVŠ;
- Reflexe společenské poptávky po vysokoškolsky vzdělaných odbornících v různých oblastech vzdělávání a konkrétních vybraných studijních programech;
- Vytvoření kapacit pro vysokoškolské vzdělávání v Karlovarském kraji;
- Zajištění podmínek pro zvyšování kvality zejména akademických pracovníků veřejných vysokých škol.

Naplnování cílů SZ je podporováno Programem podpory rozvoje strategického řízení vysokých škol (PPSŘ), který je klíčovou iniciativou zaměřenou na **posilování strategického managementu a dlouhodobý rozvoj vysokých škol v České republice**. Jeho cílem je vytvořit napříč oblastmi vzdělávací a tvůrčí činnosti i společenské role vysokých škol podmínky pro efektivní řízení institucí, zvýšení jejich konkurenceschopnosti a lepší reakci na **mění se potřeby společnosti, trhu práce a mezinárodního akademického prostředí**. Program vychází z národních i nadnárodních strategických dokumentů (SZ 2021+, Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci ČR 2021–2027, Strategie podpory malých a středních podniků ČR, Draghiho zpráva apod.) a zaměřuje se na podporu systémových změn, které umožní českým veřejným vysokým školám lépe se přizpůsobit globálním trendům a výzvám 21. století.

Program je zaměřen na následující témata:

1. **Kvalita a excellence** – Podpora špičkového výzkumu a vzdělávání, rozvoj výzkumných kapacit a vytváření podmínek pro akademickou excelenci. Součástí je podpora interdisciplinárního výzkumu, zajištění stabilního financování a rozvoj hodnocení kvality.

2. **Internacionalizace** – Posílení mezinárodní spolupráce v oblasti výzkumu, vzdělávání i mobility. Cílem je zvýšit zapojení českých vysokých škol do mezinárodních sítí, podporovat výměnné pobyty a spolupráci s prestižními zahraničními institucemi.
3. **Lidské zdroje, podpora studujících a sociální bezpečí** – Řešení klíčových výzev v oblasti personální politiky, zajištění rovných příležitostí, podpory studujících a prevence sociálních rizik. Patří sem kariérní rozvoj akademiků, sladění pracovního a osobního života, podpora duševního zdraví a opatření proti diskriminaci.
4. **Digitalizace a rozvoj umělé inteligence** – Podpora implementace nových technologií do výuky a výzkumu, rozvoj digitálních kompetencí a využití AI v akademickém prostředí. Klíčovým cílem je modernizace výuky, automatizace procesů a zajištění bezpečnosti dat.
5. **Rozvoj infrastruktury** – Zajištění moderního a udržitelného akademického prostředí prostřednictvím investic do fyzické i digitální infrastruktury. Program se zaměřuje na modernizaci budov, laboratoří, knihoven a dalších klíčových prvků vysokých škol.
6. **Transfer znalostí a rozvoj strategických partnerství** – Podpora spolupráce mezi akademickým a aplikačním sektorem, komercializace výsledků výzkumu a rozvoj strategických partnerství s průmyslem, veřejnou správou a neziskovým sektorem. Důležitým prvkem je ochrana duševního vlastnictví, posílení technologického transferu a podpora start-upů a spin-offů.

V období střednědobého výhledu 2026 až 2028 je nezbytné rozpočtově zohlednit potřebné nárůsty výkonů ve vzdělávací činnosti v návaznosti na demografickou projekci a přetrvávající snahu o navýšení podílu vysokoškolsky vzdělané populace v ČR.

S ohledem na demografický vývoj je predikován výrazný nárůst počtu studentů. Prognóza tohoto vývoje vychází ze studie z roku 2019 a je ověřena modelací vycházející z relace vývoje populace v minulých letech a předpokládaného růstu věkové kohorty odpovídající vstupu do terciárního vzdělávání¹.

Vývoj věkové kohorty

rok	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Velikost VŠkohorty	100 338	102 374	105 868	110 409	117 002	123 065	125 171
Meziroční změna		2,03%	3,41%	4,29%	5,97%	5,18%	1,71%
Kumulovaná změna		2,03%	5,51%	10,04%	16,61%	22,65%	24,75%

Z uvedených čísel je patrné, že vysokoškolský vzdělávací segment musí být jen z důvodů demografie připraven na nárůst výkonů o celou čtvrtinu.

Požadavek na navýšení podílu vysokoškolsky vzdělané populace vychází ze statistických údajů EU a OECD. Z nich vyplývá, že podíl vysokoškoláků na celkové populaci v rozmezí 25 až 34 let v ČR činí 34,9 % oproti průměru EU ve výši 41,2 %, podíl vysokoškoláků v rozmezí 25 až 64 let pak činí 27 % v ČR oproti 40 % průměru OECD.

Zajištění odpovídajícího nárůstu výkonů vysokých škol k zohlednění těchto dvou významných vlivů musí být podpořeno odpovídajícími finančními prostředky.

Jednou z významných aktivit s nutnou potřebou finančních nástrojů je podpora VŠ vzdělávání ve společensky žádaných profesích. Ve stávajícím systému financování jsou VŠ za tímto

¹ Je třeba upozornit, že demografická predikce nezohledňuje dopady přetrvávajícího válečného konfliktu na Ukrajině na dorůstající generaci studentů se statutem uprchlíka, které je třeba při odhadu potřebných kapacit veřejných vysokých škol rovněž vzít v potaz.

účelem poskytovány prostředky způsobem využívajícím prvky kontraktového financování, kdy prostředky jsou poskytovány proti závazku jejich využití výhradně pro konkrétně definovanou aktivitu (dominantně se jedná o vzdělávací činnost v konkrétních studijních programech). Od roku 2019, kdy byla tato forma použita na základě usnesení vlády ČR ze dne 4. září 2018 č. 563 k dlouhodobému finančnímu opatření k navýšení kapacit lékařských fakult poprvé, je tato podpora poskytována i v oblasti vzdělávání veterinárních specialistů (usnesení vlády ČR ze dne 19. července 2023 č. 543).

Ministerstvo pro příští roky registruje rostoucí poptávku po tomto typu podpory i pro další profese související s vývojem společnosti, jak v oblasti potřeb obyvatelstva, tak v oblasti ekonomických výzev. Počínaje rokem 2026 jsou připravovány programy pro nelékařské zdravotnické studijní programy a pro přípravu učitelů a psychologů. V návaznosti na národní strategie² a v souvislosti s chystanými velkými investičními akcemi v ČR bude další podpora směřována do vzdělávání v oblasti technických studijních programů.

Důležitým krokem v oblasti rozvoje vysokoškolských kapacit je zajištění podmínek pro realizaci vysokoškolského vzdělávání v Karlovarském kraji. O formě podpory tohoto záměru aktuálně probíhá intenzivní diskuse. Nicméně napříč politickým spektrem panuje shoda na nezbytnosti tuto záležitost řešit v zájmu rozvoje tohoto jediného kraje bez veřejné vysoké školy.

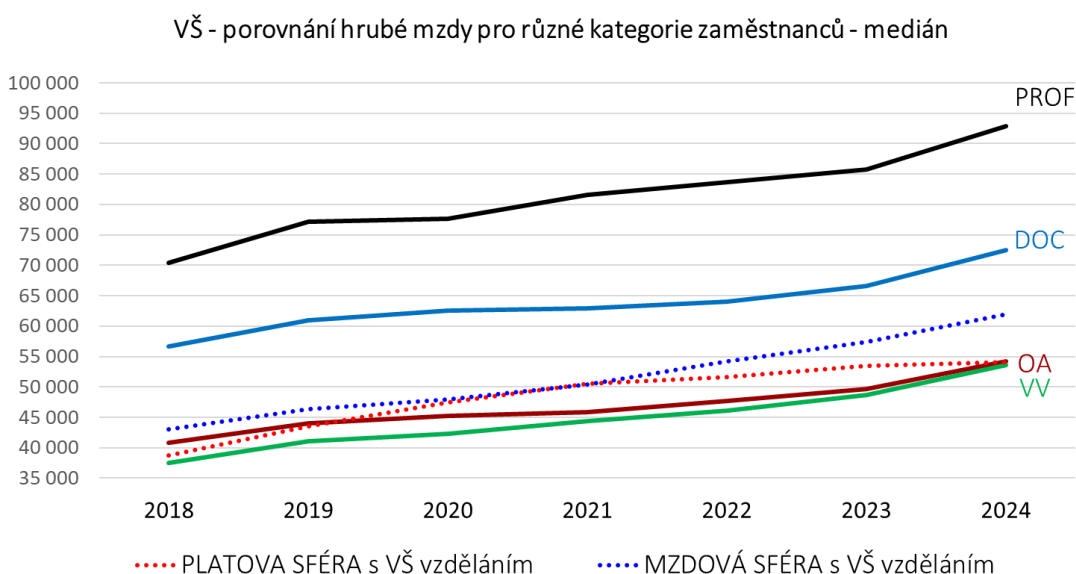
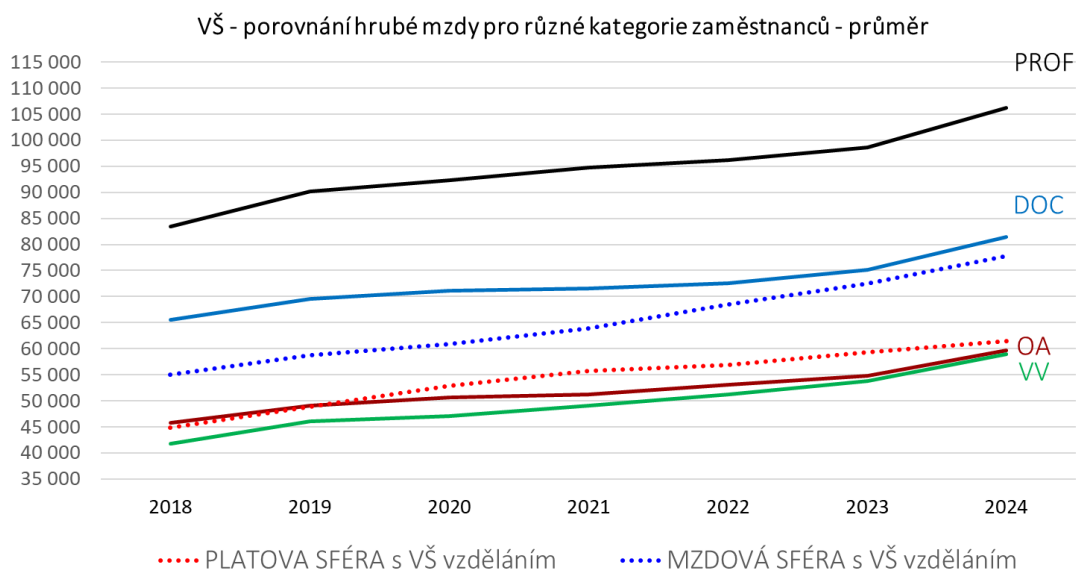
Pro realizaci vysokoškolského vzdělávání jsou rozhodujícím faktorem především lidé působící v těchto institucích. Je dlouhodobou skutečností, že cca 80 % prostředků z ukazatele „vysoké školy“ je vynaloženo na mzdy a s nimi související výdaje. Z porovnání výdělkové úrovně hlavní skupiny zaměstnanců vysokých škol, jíž jsou akademičtí pracovníci, s výdělkovou úrovní vysokoškolsky vzdělaných zaměstnanců v platové, resp. zejména pak ve mzdové sféře je zjevné, že vysoké školy přestávají být v konkurenci jiných zaměstnavatelů pro nejtalentovanější vysokoškolsky vzdělané odborníky volbou číslo jedna.

Z porovnání vývoje průměrné mzdy, resp. vývoje mediánu mzdy jednotlivých kategorií akademických pracovníků v níže uvedených grafech, s vývojem průměrné mzdy, resp. mediánu mzdy zaměstnanců v podnikatelské, resp. nepodnikatelské sféře, je zřejmé, že hlavní a nejpočetnější skupina vysokoškolských učitelů, tzn. kategorie odborných asistentů, která je zároveň základnou pro výše postavené kategorie, docenty a profesory, bude v konkurenci stále obtížněji odolávat. Vysokému školství tak v krátké době hrozí stejný negativní jev, ke kterému došlo v nižších stupních školství v ČR, a to i navzdory opatření, které bylo přijato³ v roce 2024

² Hospodářská strategie České republiky: Česko do top 10 schválená usnesením vlády České republiky ze dne 1. října 2024 č. 695 a jejích implementačních plánů – Národní polovodičové strategie, Národní strategie pro kvantové technologie a Národní strategie umělé inteligence

³ Usnesení vlády ze dne 27. listopadu 2024 č. 881, o zvýšení výdajů kapitoly Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy v roce 2024.

Měsíční hrubá mzda vybraných kategorií akademických pracovníků

Vysvětlivky:

- PROF (profesor), DOC (docent), OA (odborný asistent) VV (vědečtí, výzkumní a vývojoví pracovníci vysoké školy vykonávající jak pedagogickou, tak tvůrčí činnost)⁴
- Grafy byly zpracovány na základě dat z ISPV.

Hrubá mzda jednotlivých kategorií zaměstnanců vysokých škol roste, ale průměr a medián mzdové (podnikatelské, nestátní) sféry ČR, která je přímým konkurentem vysokých škol na pracovním trhu vysokoškolsky vzdělaných odborníků s tvůrčím potenciálem, roste rychleji. To znamená, že zejména kategorie odborných asistentů nebo vědeckých pracovníků nemá šanci vyrovnat se v dohledné době s průměrem/mediánem mzdy ČR a konkurenceschopnost vysokých škol na trhu práce se bez přijetí zásadnějšího opatření bude nadále zhoršovat.

Na odpovídajícím navýšení rozpočtu VŠ závisí schopnost tohoto vzdělávacího segmentu zajistit požadovaný rozsah a kvalitu vzdělávání, potřebnou míru inovativnosti a potřebných

⁴ § 70 odst. 1 zákona o vysokých školách.

reforem ve vzdělávacím procesu, konkurenceschopnou úroveň odměňování akademických a ostatních pracovníků VŠ a v neposlední řadě i naplnění třetí role vysokých škol.

- **Dotace VŠ na mezinárodní aktivity**

Navrhuje se navýšení výdajů o 13,44 mil. Kč v roce 2026, o 13,64 mil. Kč v roce 2027 a o 13,84 mil. Kč v roce 2028 oproti aktuálnímu SDV.

Navýšení považujeme za nezbytné z důvodu rostoucích nákladů, které není možno z prostředků v současnosti na tyto aktivity alokovaných, pokrýt. Jedná se o navýšení o 12 436 000 Kč ve všech letech a to z důvodu zvýšení měsíční částky stipendia stipendistů přijímaných na veřejné vysoké školy na základě mezinárodních smluv, z důvodů hodných zvláštního zřetele, v rámci programu Aktion; částka odpovídá závazkům vyplývajícím z mezinárodních smluv, plánovanému navýšení BSP, MSP stipendií a navýšení DSP stipendií v souladu s novelou zákona o VŠ. Dále je požadováno navýšení o 1 000 000 Kč pro rok 2026 a v dalším roce navíc dalších 200 tis. Kč (resp. 400 tis. Kč) určené pro Letní školy slovanských studií z důvodu zvýšení částky na os./den v důsledku rostoucích nákladů – zejména na ubytování a stravování, zvýšení počtu přijímaných stipendistů.

Nadpožadavek za oblast vysokých škol celkem:

Rok 2026 částka **6 013 436 000 Kč**

Rok 2027 částka **11 013 636 000 Kč**

Rok 2028 částka **16 013 836 000 Kč**